

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

§ 472

Valtuustoaloite ilmastohätätilan julistamiseksi - Oras Tynkkynen, Pekka Salmi, Jouni Markkanen, Noora Tapio ja Vilhartti Hanhilahti ym.

TRE:1436/11.00.01/2020

Valmistelija / lisätiedot:
Mikko Nurminen

Valmistelijan yhteystiedot

Kehityspäällikkö Laura Inha, puh. 040 801 6035, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Oras Tynkkysen, Pekka Salmen, Jouni Markkasen, Noora Tapion ja Vilhartti Hanhilahden ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa mainittuihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Oras Tynkkynen, Pekka Salmi, Jouni Markkanen, Noora Tapio, Vilhartti Hanhilahti ja 23 muuta valtuutettua esittävät 17.2.2020 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupungin tulisi julistaa ilmastohätätila. Hätätilajulistuksen perusteeksi Tynkkynen ym. sanovat, että ilmastokriisi on polttava uhka ja että toimilla on kova kiire.

Edelleen Tynkkynen ym. argumentoivat, että hätätilajulistukset voivat auttaa lisäämään tietoisuutta ilmastokriisin vakavuudesta ja kiireellisyydestä ja että ilmastohätätilan julistaminen olisi Tampereen pitkäjänteiselle ilmastotyölle luontevaa jatkoa. Julistaminen myös viestisi allekirjoittajien mukaan Tampereen kaupungin tahtotilasta asukkaille, yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille.

Vastausta on valmistellut Kestävä kaupunki -palveluryhmä. Vastaus on viivästynyt useista eri syistä. Koska aloite on vahvasti ilmastopoliittinen, vastaus annetaan poikkeuksellisesti suoraan kaupunginhallituksen kautta.

Vastauksena Tynkkysen ym. valtuustoaloitteeseen Tampereen kaupunki toteaa, että kaupunki on kaupungin hiilineutraaliustiekartan päivityksen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

yhteydessä (kh 26.9.2022) todennut, että kyseessä on pitkäaikainen ja pitkävaikutteinen ilmastohätätila, jonka vaikutusten vähentämiseksi kaupunki on osaltaan tehnyt systemaattista ilmastotyötä jo vuosikymmenen. Tampere on strategiassaan asettanut tavoitteekseen olla tekemisen kaupunki ja irrallisen julistamisen sijaan kaupunki toteaa ilmastohätätilan lähtökohtana, joka vaatii toimia, ja vastaa tähänkin huoleen tekojen kautta omilla toimillaan. Kaupunki vahvistaa entisestään ilmastotyötään ja kutsuu siihen mukaan niin asukkaat, yritykset kuin kolmannen sektorinkin.

Ilmastonmuutos on peruuttamaton. Se on suurimpia tämänhetkisiä yhteiskunnallisia ongelmia, jolla on merkittäviä vaikutuksia globalisaatioon, ihmisten liikkuvuuteen, kansakuntien talouteen sekä ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Ilmastonmuutos on tieteellinen fakta. Se, että ilmastonmuutoksen yhteydessä puhutaan hätätilasta, perustuu ennen kaikkea juuri ilmiön peruuttamattomuuteen. Siinä mielessä se ei siis ole samanlainen hätätila kuin esimerkiksi koronapandemia tai Venäjän sotatoimet Ukrainassa.

Ihmisen elämä maapallolla perustuu luonnon monimuotoisuuteen, joka on perustana luonnon ihmisille tarjoamiin hyötyihin. Arviolta noin puolet maailman taloudellisesta toiminnasta perustuu luontopääoman hyödyntämiseen. Ilmastonmuutos on yksi keskeisistä luonnon monimuotoisuuden häviämisen syistä. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ehkäisee biodiversiteetin heikentymistä, ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen puolestaan edesauttaa ilmaston muutoksen hillintää. Nämä kaksi kokonaisuutta ovat kytköksissä, ja kumpikin on globaalin huomion ja toimenpiteiden kohteena.

Ilmastohätätila on YK:n käyttämän määritelmän mukaan tilanne, jossa tarvitaan välittömiä toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tai pysäyttämiseksi, jotta voitaisiin välttää mahdollinen peruuttamaton siitä johtuva tuho ympäristölle.

Ilmastonmuutoksesta johtuva muuttunut globaali tilanne on johtanut kasvavassa määrin erilaisiin hätätiloihin. IPCC (YK:n hallitustenvälinen ilmastomuutospaneeli) on todennut selkeästi, että ihmisten toiminta on aiheuttanut ennennäkemättömän laajoja ja nopeita muutoksia ilmastossamme. IPCC:n raportti helmikuulta 2022 toteaa, että ilmastonmuutos on uhka ihmisten hyvinvoinnille. Raportti käsittelee ilmastonmuutoksen vaikutuksia, sopeutumista muutoksiin ja haavoittuvuutta. Raportin mukaan ilmastonmuutoksen vaikutukset koskettavat laajoja ihmisryhmiä sekä vaikuttavat laajasti luontoon ja alueisiin. Helleaallot, kuivuus ja metsäpalot ovat yleistyneet ympäri maailman, mikä vaikuttaa luonnon ekosysteemeihin. Lisäksi ruokaturva ja vesiturvallisuus ovat heikentyneet. IPCC:n tuorein raportti huhtikuulta 2022 toteaa edelleen, että ilmastonmuutos on vaikuttanut vakavalla tavalla luontoon ja ihmisiin ja että tämän muutoksen vaikutukset

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

---

jakautuvat epätasaisesti. Kulunut kesä 2022 on osaltaan osoittanut luonnon ääri-ilmiöiden ja lämpenevän ilmaston muiden vaikutusten lisääntyneen globaalisti.

Australiasta 2010-luvun puolivälissä alkanut Ilmastohätätila-liike kehottaa kansalaisaktivismiin keinoin kaupunkeja ja muita organisaatioita ilmastomuutosta hillitseviin toimiin. Nykyisin ilmastohätätilan on julistanut yli 2100 kaupunkia, valtiota, aluetta tai muuta instituutiota 39 maassa. Näillä alueilla asuu reilu miljardi ihmistä. Julistusten määrä vaihtelee paljon maittain: esimerkiksi Ison-Britannian väestöstä 90 % asuu alueilla, jotka ovat julistaneet ilmastohätätilan, kun taas pohjoismaisista kaupungeista vain Helsinki, Lund ja Malmö ovat julistaneet ilmastohätätilan. Marraskuussa 2020 Japanin parlamentti julisti ilmastohätätilan symbolisena eleenä vauhdittaakseen ilmastomuutoksen vastaista työtä. Yhteensä 23 kansallista parlamenttia on julistanut ilmastohätätilan. Helsinki perusteli julistustaan toteamalla, että Helsinki haluaa olla maailman johtavia kaupunkeja ilmastomuutoksen vastaisessa taistelussa ja että ilmastomuutoksen torjunta ja kestävä kehitys ovat yksi Helsingin kansainvälisen toiminnan painopisteistä. Myös Euroopan parlamentti on julistanut ilmastohätätilan koko EU:n alueelle.

Kaupunki on aloittanut oman systemaattisen ilmastotyönsä jo vuonna 2010 aloittamalla energia- ja ilmasto-ohjelman ECO2. Se havahdutti kaupungin laajasti energia- ja ilmastoasioiden merkityksellisyyteen. Sen puitteissa aloitettiin jo silloin päästövähennysten kannalta keskeisiä toimenpiteitä kuten energiatehokkaan rakentamisen neuvonta, joka jatkuu edelleen. Pitkävaikutteisista aloitetuista toimenpiteistä tärkein oli maankäytön energiatehokkaan suunnittelun aloittaminen. Esimerkkeiksi tästä käyvät täydennysrakentamisen nostaminen strategiseksi painopisteeksi tai Nurmi-Sorilan "aurinkokaava". Ohjelmassa haettiin ratkaisuja monipuolisesti yritysyhteistyön kautta. Energiatuotannossa uusiutuvien polttoaineiden käyttö lisääntyi. Valtuusto asetti jo tuolloin myös merkittäviä ilmastotavoitteita strategiassaan sekä ensimmäisen kerran hiilineutraalisuustavoitteen (v. 2050 mennessä). ECO2:n aloittamaa työtä jatkettiin Kestävä Tampere 2030 -osaohjelmalla v. 2018–2021.

Ilmastotyöhön liittyviä sitoumuksia on useita, ja Tampereen kaupunki on mukana tärkeimmissä. Tunnetuin ja laajin sitoumus on kaupunginjohtajien ilmastoaloite Covenant of Mayors (2009) ja sen päivitykset Global Covenant of Mayors for Climate and Energy (2017) ja Covenant of Mayors for Climate & Energy Europe (2021). Ensimmäinen sitoumus, jonka kaupunki allekirjoitti, oli Aalborgin sitoumus. Kaupunki on lisäksi sitoutunut YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon ja liittynyt Euroopan komission Green City Accord -aloitteeseen (2022) sekä allekirjoittanut kiertotalouden Circular Cities Declarationin (2020)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 18.6.2018 Kestävä Tampere 2030 -linjaukset, joiden mukaan kaupunki pyrkii olemaan hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Kaupunginhallitus perusti 26.11.2018 kaupungin ilmasto-ohjelman Kestävä Tampere 2030. Ohjelmassa laadittiin koko kaupungin voimin ilmastotoimet kokoava tiekartta, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 31.8.2020. Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta on kaupungin oma uskottava, konkreettinen toimintasuunnitelma. Tampere on myös ottanut laajamittaisesti ilmastobudjetin käyttöön ilmastotyön johtamis- ja ohjausvälineenä. Kaupunginhallituksen 20.6.2022 hyväksymä Hiilineutraalit teot -ilmasto-ohjelma on aloittanut yritysten ja asukkaiden mukaan saamisen ilmastotekoihin. Jatkossa asukkaiden mukaan saaminen ilmastotalkoisiin on entistä keskeisemmässä roolissa.

Systemisten muutosten lisäksi tarvitsemme myös yksilöiden omia ilmastomyönteisiä ratkaisuja, joita Hiilineutraalit teot -ohjelma keskittyy mahdollistamaan. On tärkeää, että muutos voi tapahtua oikeudenmukaisesti ja ihmisten eri elämäntilanteet huomioiden. Ilmastonmuutoksen hillinnässä asukkaiden näkökulmasta keskeisiä toimia ovat liikkumistottumuksien muutos kohti entistä kestävämpiä ratkaisuja ja asumisen energiankäytön siirtymä kohti nykyistä kestävämpiä lämmitysmuotoja sekä tehokasta ja joustavaa energiankulutusta. Näihin liittyy läheisesti myös muun kulutuksen (ml. ruoka, vaatteet, matkustus) saaminen nykyistä ilmastoystävällisemmälle tasolle. Mainitut teema-alueet ovat sellaisia, joissa kaupunki voisi myös omassa ilmastotyössään aktivoitua entisestään. Samoin jatkossa kaupungin tulisi myös arvioida järjestelmällisemmin keskeisten omien päätösten ilmastovaikutuksia.

Kansainvälisesti kaupungilla on laaja ilmastotoimien yhteistyöverkosto. Tampere on mm. valittu EU:n sadan edelläkävijä-ilmastokaupungin joukkoon vuonna 2022. Systemaattisella ja monipuolisella ilmastotyöllä Tampere kantaa vastuunsa muuttuvassa maailmassa ja ilmastossa.

Tampereen kaupunki toteaa, että ilmastonmuutoksen vaikutukset muodostavat pitkäaikaisen ja pitkävaikutteisen hätätilan. Kaupunki vastaa huoleen tunnistamalla hätätilan ja tarttuu siihen tekojen kautta omilla toimillaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Se kutsuu mukaan kuntalaiset aktiiviseen ilmastotyöhön, erityisesti kulutus- ja liikkumistottumusten muuttamiseen nykyistä kestävimiksi. Edelleen kaupunki rohkaisee alueen organisaatioita ja yrityksiä innovaatioihin, joilla alueemme hiilikädenjälki kasvaa kokoamme suuremmaksi. Kaupunki korostaa ilmastotyön kiireellisyyttä.

Tiedoksi

Oras Tynkkynen, Pekka Salmi, Jouni Markkanen, Noora Tapio, Vilhartti Hanhilahti, Kari Kankaala, Laura Inha

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§472

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)